

Retrospectiva anului 2024 în materie de concurență și la ce sa ne așteptam în 2025

În materie de concurență, anul 2024 a fost marcat de 2 etape importante – prima parte a anului, până la numirea noului Plen al Consiliului Concurenței, în care autoritatea s-a concentrat pe finalizarea unor aspecte interne (avize și alte aspecte procedurale), iar cea de-a doua parte a anului, care a marcat începutul activității noului Plen al Consiliului Concurenței, oferind primele semne ale strategiei pe următorii doi ani și jumătate.

2025 va fi un an intens din partea autorității de concurență în care vom vedea finalizate cazuri importante (cu efect asupra unor segmente cheie ale economiei, posibil chiar în sectorul financiar-bancar), dar și investigații noi. Poziționarea actuală a Consiliului Concurenței este clară – este o autoritate de control și de supraveghere a piețelor care va pune accentul pe creșterea numărului de investigații și analize noi. Este de așteptat ca numărul cazurilor în care nu vor fi aplicate sancțiuni să scadă și mai mult, iar nivelul sancțiunilor aplicate să crească. Rata de finalizare a cazurilor și timpul mediu de analiză vor depinde foarte mult de posibilitatea autorității de a menține resursa umană specializată și de a crește gradul de recrutare din afara organizației într-un context în care sectorul public trece printr-o înghețare sau reducere a posturilor.

Așteptările pentru anul 2025 privesc, de asemenea, trasarea unor principii de conduită (concurențiale) aplicabile în special în anumite domenii cheie - domeniul IT și digital, financiar-bancar, retailului alimentar, industria farmaceutică, precum și în materie de concurență nelocală.

Dacă premisele descrise mai sus se vor îndeplini, vor crește atât numărul de sesizări și plângeri (inclusiv cele realizate prin platforma avertizorilor de concurență), dar și numărul de litigii cu privire la deciziile de sancționare, mai ales dacă presiunea de finalizare a unor investigații mai vechi va conduce la un probatoriu redus în susținerea acuzațiilor împotriva părților investigate.

De asemenea, rămâne un element esențial poziția autorității de concurență drept partener de dialog în relația cu mediul de afaceri, inclusiv în ceea ce privește controlul concentrărilor economice și rolul său în materia de analize investițiilor străine directe. Din această perspectivă, orice măsuri care vor simplifica procesul administrativ și vor asigura un dialog transparent și constructiv, vor genera un efect pozitiv în economie (inclusiv din perspectiva păstrării atractivității investiționale a României).

În materie de oportunități, autoritatea de concurență poate oferi un cadru mai larg de recomandări și instrucțiuni care vor permite mediului de afaceri predictibilitate cu privire la necesitatea notificării anumitor tranzacții sau setării anumitor comportamente pe piață.

În final, anticipam ca autoritatea de concurență va continua analizele sectoriale în domenii cheie ale economiei, în special cele care privesc piețe cu impact major asupra populației.

A. Investigații de încălcare a legislației de concurență. Noile atribuții ale Consiliului Concurenței

Chiar dacă în prima parte a anului 2024 activitatea autorității de concurență a fost mai redusă, de la momentul numirii ocupării posturilor vacante ale Plenului Consiliului Concurenței în aprilie 2024 s-a putut observa o creștere a numărului de inspecții inopinate, a cazurilor și a analizelor noi, și, spre finalul anului, au fost finalizate o serie de cazuri importante (aplicându-se sancțiuni semnificative).

Astfel, investigații precum cele privind librăriile și editurile, piața cimentului, activitățile de marketing și promovare pe piața farmaceutică, dar și cazuri cheie în materie de licitații au fost finalizate în anul 2024.

De asemenea, autoritatea de concurență a declanșat investigații importante, precum cea privind furnizorul Cisco și partenerii acestuia în sectorul IT sau cea privind Nike European Operations Netherlands B.V și posibile limitări ale comercializării articolelor sportive marca Nike.

Nivelul amenzilor aplicate s-a situat peste cel din anul anterior (peste 70 de milioane de euro), confirmând tendința de aplicare a unor sancțiuni mai ridicate.

Deși există un număr semnificativ de investigații în curs, este probabil ca în anul 2025 să crească numărul de investigații noi declanșate de autoritate, în paralel cu finalizarea unui număr ridicat de investigații anterioare. De asemenea, finalizarea unor analize sectoriale poate conduce la indicii care să susțină declanșarea unor investigații noi.

Un factor important în privința noilor investigații îl reprezintă și sesizările primite din piață, fie în mod formal – cu titlu de plângeri, fie informal, inclusiv prin intermediul platformei avertizorilor de concurență.

În privința investigațiilor și analizelor noi, anticipăm ca domeniile-cheie ale activității economice care vor fi vizate, vor fi, în special, domeniul energiei (acoperind diversele ramuri ale acestuia), domeniul IT / digital, domeniul farmaceutic, segmentul alimentară, continuarea derulării de investigații în industria auto, dar și zona de licitații publice privind noile proiecte de dezvoltare (mai ales ca urmare a intensificării aplicării PNRR).

B. Investigații sectoriale

Anul 2024 a continuat să fie unul relevant în zona investigațiilor sectoriale. În 2025, ne așteptăm ca analizele de cunoaștere a pieței să continue, sectoarele cu impact asupra societății (energie electrică, gaze naturale, carburanți, medicamente și servicii medicale, domeniul bancar, comerțul online, serviciile de transport, materialele de construcții sau zona de IT/digital) rămânând sub lupa autorității și în 2025.

Posibilele turbulențe economice vor crește presiunea pe costuri și venituri în toate sectoarele de activitate și ar putea determina interes pentru analiză din partea autorității de concurență, în special pentru a putea verifica și preveni apariția unor coordonari comportamentale dincolo de limitele permise de lege.

C. Sancțiuni

Se poate observa deja un fenomen de nivelului de baza al amenzilor și, de asemenea, inclusiv de agravare a răspunderii întreprinderii sancționate până la cifra de afaceri mondială. Acest fenomen este de așteptat să continue și în 2025. Din această perspectivă, creșterea procentului final de amendă va conduce la o creștere a numărului litigiilor și o reducere a interesului părților investigate pentru procedura de recunoaștere (în special în cazul în care amendă rezultată va afecta stabilitatea financiară a societății sancționate).

O creștere disproporționată a procentului de amendă aplicat societăților investigate, mai ales în cazurile dificile în care acuzațiile nu sunt clare sau probatoriul este nesatisfăcător (precum în situația investigării schimbului de

informații comerciale sensibile), este un proces periculos și ireversibil, putând afecta semnificativ piețele unde vor fi aplicate astfel de sancțiuni și, mai departe, consumatorii.

De asemenea, este important ca autoritatea de concurență să continue și acțiunile menite să identifice modalități de soluționare a situațiilor investigate fără aplicarea unor amenzi (spre exemplu, prin acceptarea de angajamente sau măsuri), mai ales în contextul economic actual, în care nu este exclus ca economia României să intre într-o perioadă de stagnare sau chiar recesiune.

D. Concentrarile economice și controlul investițiilor straine directe

Anul 2024 a fost unul intens din perspectiva operațiunilor de concentrare economică, fiind analizate un număr semnificativ de astfel de operațiuni. Printre acestea se numără două operațiuni care au atras atenția, respectiv (i) preluarea lanțului Profi de către Grupul Ahold Delhaize, operațiune care a implicat o analiză lungă și de detaliu, finalizându-se cu angajamente complexe (comportamentale și structurale) și (ii) operațiunea privind preluarea activității Telekom Romania – o operațiune complexă cu implicații atât de concurență, cât și din perspectiva securității naționale.

Este esențial ca demersurile de reducere a timpului de analiză și de emitere a unor decizii de autorizare să fie menținute, păstrându-se sentimentul de încredere în capacitatea autorității de a reacționa prompt la nevoile de tranzacționare din piață.

Pe de altă parte, în 2025, Consiliul Concurenței va trebui să ofere și mai mult sprijin în privința investițiilor straine directe (acestea acoperind acum, formal, atât investitorii din afara Uniunii Europene, cât și investitorii europeni, inclusiv cei din România). În lipsa unor instrucțiuni de clarificare și având în vedere interpretarea largă a domeniilor în care pot exista implicații din perspectiva siguranței naționale, există riscul ca valul de notificări a investițiilor care generează întâzieri sau lipsa de predictibilitate din perspectiva calendarului de aprobare a acestora. Numărul analizelor investițiilor straine a depășit dublul operațiunilor de concentrare economică, excluzând situațiile în care părțile au solicitat clarificări autorității, în lipsa unei notificări formale.

Soluțiile posibile sunt, pe de o parte, asigurarea unei resurse umane suficiente și specializate, iar pe de altă parte, emiterea unor clarificări cu privire la ariile de control, anumite tipuri de investiții (precum restructurările interne sau împrumuturile), dar și prin eficientizarea timpului de răspuns, în special în privința operațiunilor realizate de investitori europeni cu impact limitat sau inexistent asupra siguranței naționale. De asemenea, o posibilă majorare a plafonului de 2 milioane de euro peste care ar trebui notificate investițiile straine, ar putea contribui la reducerea numărului de analize pe care autoritățile competente trebuie să le facă.

E. Inspecții inopinate

Deși este dificil de estimat numărul inspecțiilor inopinate, cu siguranța acesta va crește față de cel din 2024, fiind de așteptat ca inspecțiile să rămână principalul mijloc de colectare de informații de către autoritatea de concurență. Totodată, este de așteptat ca autoritatea de concurență să continue inspecțiile de tip forensic, precum și cele care privesc inspectarea echipamentelor personale.

F. Contestarea deciziilor Consiliului Concurenței

Este important de menționat faptul că există o tendință de anulare de către instanțele de judecată a unor decizii ale autorității de concurență, ceea ce este un fenomen de normalitate care va aduce beneficii reale analizelor de concurență și, totodată, mai multă predictibilitate în această zonă. În 2025 pot fi finalizate anumite proceduri atât în fața Curții de Apel, cât și la instanța supremă care pot seta sau re-seta anumite elemente de probă / analiză în materie de concurență.